

UNIT Academie: opleiding in kunstzinnige richting voor jongeren met autisme

'Tekenen of schilderen je graag? Maak je illustraties of ontwerp je kleding? Is fotograferen je lust en je leven? Ben je handig in het ontwerpen en vormgeven van een website en wil je een creatieve webdesigner worden? Maak je affiches of is graffiti iets waar je goed in bent? Kijk je graag om je heen? Heb je oog voor beelden die anderen zo niet zien? Wil je creatief omgaan

Tijdens de open dagen was er belangstelling vanuit het gehele land (foto: Maaïke van Esch).

met beelden? Wil je graag zelfbedachte beelden toevoegen aan de wereld van beelden om ons heen?'

Met deze en andere prikkelende vragen probeerden Paul Kroon en Gemma van Grinsven belangstelling te wekken bij potentiële leerlingen voor hun nieuw op te richten UNIT Academie in Nijmegen. En met succes, want op 1 september is deze van start gegaan. Maar daar is een zeer spannende periode, een periode ook van keihard werken aan vooraf gegaan.

UNIT Academie is een bijzonder opleidingsinstituut waarbij UNIT staat voor 'uniek talent'. 'We willen met deze academie aandacht besteden aan jongeren die door oorzaken buiten hun schuld veel moeite ondervinden in het gewone voortgezet onderwijs of beroepsonderwijs en toch verder willen in een kunstzinnige richting. In het bijzonder richt de academie zich op jongeren met een autisme spectrum stoornis', vertellen Paul en Gemma.

Aantoonbare talenten

Op de vraag waarom zij zich nu juist op deze groep jongeren richten, antwoorden ze: 'Dit zijn jongeren met vaak uitzonderlijke kunstzinnige talenten, die echter in het reguliere onderwijs meestal moeilijk hun draai vinden, omdat dit er niet op is ingesteld. We hebben dat in onze omgeving ondervonden. Je mag ons zien als ervaringsdeskundigen op het gebied van autisme, waarbij we willen aantekenen

dat autisten over het algemeen een broertje dood hebben aan dit etiket. Overigens staat onze academie ook open voor jongeren zonder die storing. Een vereiste is altijd wel dat er sprake moet zijn van aantoonbare talenten. En om meteen een mogelijk misverstand uit de weg te ruimen: we kunnen geen jongeren met ernstige gedragsstoornissen accepteren, want we zijn geen therapeuten.'

Paul Kroon en Gemma van Grinsven

Paul Kroon.

zijn beiden actief in de wereld van kunst en theater. Paul is docent ideeënontwikkeling en denkvaardigheid aan het Koning Willem I College in Den Bosch. Hij omschrijft dit vakgebied als 'een cocktail van filosofie, psychologie en denkvaardigheden. Het doel van dit vak is bij de leerlingen gedachten in beweging te brengen ten behoeve van het conceptuele proces'. Daarnaast is hij pianist van het kleinkunsttrio Klater. Gemma is twintig jaar werkzaam in de muziek- en theaterwereld. Zij heeft een eigen theaterbureau, Klinker, dat zich bezighoudt met voorstellingen door het hele land met maatschappelijke thema's zoals zorg. Paul treedt ook bij de UNIT Academie op als docent. Gemma niet, zij richt zich op de organisatie en administratie.

Waar de UNIT Academie toe wil opleiden, spreekt uit de volgende vragen die op de kandidaat-leerlingen worden afgevuurd op de website van de UNIT Academie: 'Zou je in een galerie willen werken of er zelf één willen beheren? Zie je jezelf als creatieve medewerker van een reclamebureau? Droom je ervan theater vorm te geven? Zoek je een eigen beroepspraktijk of wil je na deze opleiding eerst verder studeren in een opleiding voor hoger kunstonderwijs?'

Of de leerlingen, die na afloop van de opleiding een certificaat ontvangen, ook daadwerkelijk direct aan het werk gaan, is nog de vraag, stellen Paul en Gemma. 'We willen ons inzetten om de leerlingen aan een baan te helpen, maar we willen ook ons best doen om

Gemma van Grinsven.

ze te laten doorstromen naar HBO kunstonderwijs. Veel zal vooral afhangen van de kwaliteit van de leerling zelf.'

Zelfstandig werken

De UNIT Academie biedt aan jongeren van 16 tot 28 jaar een tweejarige dagopleiding op het gebied van beeldende kunst en vormgeving met aandacht voor het zelfstandig werken. Paul Kroon: 'Dit houdt in dat onze manier van werken en doceren vooral gericht is op het talent van de leerling en zijn of haar situatie. Daarom vinden wij persoonlijke begeleiding en het goed geordend en ondersteunend werken erg belangrijk. Tijdens de opleiding zijn de ontwikkeling in beeldende kunst en vormgeving heel belangrijk, zeker, maar de ontwikkeling als beroepsuitoefenaar weegt even zwaar.'

Gemma vult aan: 'Om dit te realiseren willen wij het leren en werken vooral in directe samenwerking met professionals zoals beeldend kunstenaars, ontwerpers, vormgevers, galeriehouders en andere cultureel ondernemers organiseren. De lessen worden verzorgd door ervaren (gast)docenten en er is bijzondere

aandacht voor het ontwikkelen van ideeën en denkvaardigheden. De onderwijsopdrachten zijn uitdagend en hebben veelal betrekking op de beeldtaal van deze tijd, moderne kunst, de omgeving en persoonlijke interesses van de leerlingen. Uiteraard krijgen ze ook onderwijs in vormgeving met behulp van nieuwe media. Behalve museum- en galeriebezoek vormen workshops en het bezoeken van werkplaatsen van professionals in de kunstwereld een onderdeel van het onderwijsprogramma.'

Paul: 'Tijdens de opleiding laten we de studenten voortdurend onderzoeken, experimenteren en verbeelden. Daarmee ontwikkelen zij eigen beeldende kwaliteiten, persoonlijke creativiteit, eigen beeldtaal en vaktechnische vaardigheden. Ze leren conceptueel te denken. Dit betekent dat hun concept, het uitgangsidee voor vormgeving, voortkomt uit een visie en een doelstelling. Van groot belang vinden we dat de leerlingen kritisch naar hun eigen beeldend proces leren kijken. Daarom laten we ze hun werk in kleine groepen presenteren en wordt samen het werkproces aan de hand van een specifieke vraagmethode bekeken. Het eerste jaar is een algemeen en breed gericht opleidingsjaar, waarin zowel vlak als ruimtelijk wordt gewerkt. Hierin wordt aandacht besteed aan autonoom werken, aan beelden die vanuit iemand zelf ontstaan, en aan toegepast werken, aan beelden ontwerpen vanuit externe criteria. Omdat waarnemen hét basiselement is van beeldende kunst en vormgeving zal er veel aandacht zijn voor het leren waarnemen en het vertalen daarvan in tweedimensionale en driedimensionale beelden. Een van de thema's daarbij is bijvoorbeeld van realiteit naar abstractie. Tegen het einde van het eerste jaar maken de leerlingen in overleg met docenten een keuze voor

De ruimte moet nog helemaal 'lesklaar' worden gemaakt.

Aan de wanden worden werken van docenten gehangen om de lesruimte een inspirerende sfeer te verlenen. Het is de bedoeling dat deze zo snel mogelijk plaats maken voor werken van leerlingen.

Met een webcam en een kleipoppetje werd tijdens de open dagen gedemonstreerd hoe je op eenvoudige wijze een animatiefilm kunt maken (foto: Maaïke van Esch).

een beeldend medium en een richting. Daarmee maken ze ook een keuze voor de beroepspraktijk waarop ze zich in het tweede jaar willen richten.'

Specialisatie

In het tweede jaar werken de studenten zo veel mogelijk aan realistische opdrachten uit de praktijk, als het kan ook aan opdrachten van externe opdrachtgevers. Er is zo nodig onder-

mie op te richten. Druk overleg volgde om het lesprogramma samen te stellen, docenten te interesseren, financiële middelen te vergaren en een locatie te zoeken. Die laatste werd pas in mei van dit jaar gevonden: een enorm souterrain aan de Sint Canisiusweg 36 in Nijmegen. Eigenhandig sloofden Paul en Gemma dag en nacht om de ruimte geschikt te maken voor hun doel. En nog altijd was niet zeker of hun plan zou slagen. Weliswaar bestond er

Gastgezinnen

De studenten van de UNIT Academie krijgen vier volle dagen per week les van maandag tot en met donderdag. De studenten komen vanuit het gehele land.

Gemma: 'Voor sommigen van hen is het een zware opgave om meteen zelfstandig te moeten gaan wonen in Nijmegen. Er zijn contacten gelegd met Pluryn Werkenrode. Die biedt mogelijkheden tot wonen met begeleiding in een van hun woonvoorzieningen (Nijmegen of Groesbeek) of zelfstandig wonen met ambulante begeleiding vanuit Werkenrode. Verder hebben we contacten met de vijf logeerhuizen van het Dr. Leo Kannerhuis. Maar we zoeken ook nog gastgezinnen die voor drie nachten in de week onderdak kunnen bieden.'

Mensen met autisme beschikken vaak over uitzonderlijk kunstzinnige talenten

steuning van professionals uit de omgeving.

Gemma: 'Dit tweede jaar kenmerkt zich door een meester-gezelrelatie tussen de student en de betrokken docent. Stages maken eveneens deel uit van het onderwijsprogramma. En ook dan weer presenteren de studenten hun beeldend werk, beeldend werkproces, praktijkervaringen en visie aan elkaar in kleine groepen.'

Het tweede jaar wordt afgesloten met een presentatie in woord en beeld van beeldend werk (portfolio) en visie op de door de student gekozen beroepspraktijk aan (gast)docenten. Deze presentatie geldt als examen voor het behalen van het certificaat van de UNIT Academie.

Spannend

Paul Kroon en Gemma van Grinsven hebben een spannend jaar achter de rug. In april 2007 besloten ze een poging te wagen om de UNIT Acade-

belangstelling van de zijde van Jeugdzorg en diverse andere organisaties en werden er ook subsidies toegezegd door Studiefonds Nijmegen, VSB fonds, Stichting Beide Weeshuizen en Stichting DOEN, maar die zouden pas los komen als er definitieve inschrijvingen waren. De vraag was dus: zal er voldoende belangstelling van de zijde van studenten zijn?

Begin juni organiseerden Paul Kroon en Gemma van Grinsven twee open dagen met een vrije inloop. 'De belangstelling was enorm', constateren ze tevreden. Meer dan twintig aanmeldingen voor dit jaar en zelfs ook een zestal voor volgend jaar waren het resultaat. Na beoordelingsgesprekken zijn er voor het eerste jaar 16 studenten overgebleven.

(Het kan zijn dat het er inmiddels enkele meer zijn, want vlak voor het ter perse gaan van deze uitgave waren er nog beoordelingen gaande.)

Sponsoren zeer welkom

Paul Kroon: 'De Stichting UNIT Academie is een particuliere instelling. De financiële situatie is nu zo dat we kunnen draaien maar zeer krap bij kas zitten. Om de studenten een optimale leeromgeving te kunnen bieden is financiële ondersteuning van particulieren en organisaties meer dan welkom. Dit geld komt geheel ten goede aan de studenten en is onder andere bedoeld voor museumbezoek, workshops en excursies.'

Donaties aan de UNIT Academie kunnen worden gestort op bankrekeningnummer 3155.873.388 o.v.v. Vrienden van de UNIT academie.

◆ Karel Koolhoven